

BIBLIOTECA MILITARĂ NAȚIONALĂ. TRADIȚIE ȘI ACTUALITATE

Biblioteca Militară Națională este o instituție militară cultural-științifică de interes național, care aplică, în domeniul său de responsabilitate, strategia Ministerului Apărării Naționale privind conceperea, organizarea și gestionarea activității biblioteconomice în armată, asigurând cu predilecție serviciile de informare și documentare pentru toți cei interesați de aria sa de patrimoniu. Păstrătoare a tradițiilor de cultură scrisă acumulate de Armata Română începând cu anul 1860, instituția contribuie, prin modalități specifice de acțiune, la realizarea politicii de transparență a Ministerului Apărării Naționale, precum și la relaționarea organismului militar românesc cu societatea civilă.

Moment de referință în istoria îndelungată și prestigioasă a Bibliotecii Militare Naționale, ziua de 25 mai 1860 reprezintă data la care, prin Ordinul de zi pe toată Oastea, nr. 93, ministrul de război de atunci, colonelul, mai târziu generalul Ioan Emanoil Florescu, având în vedere marea dezvoltare pe care urma să o ia Biblioteca Ministerului de Război și simțind, totodată, „de a sa datorie a întocmi îngrijirea și controlul” acesteia, fixează o serie de măsuri care să confere un caracter profesional superior activității noii instituții, în care „orice ofițer /.../ are dreptul de a consulta cărți”. Peste câteva zile, la 13 iunie 1860, în Ordinul de Înființare se precizează că „în viitor bibliotecile Ministerului de Război și a Școalei Militare nu vor forma decât una și aceeași”, urmând ca „școala militară îndată va preda cărțile științifice ce cuprinde biblioteca sa” custodelui - sublocotenentul Grigore Panaiotescu (Cantili) din Statul Major General - „rânduie întru aceasta” prin actul precedent, iar „aceste biblioteci întrunite se vor atașa la Statul Major General”, pentru „cumpărătura de cărți” și „abonament la jurnale”. Măsurile menționate nu sunt altceva decât aplicarea în structurile organismului militar, aflat în plin proces de transformare și modernizare, a ideii domnitorului Alexandru Ioan Cuza, corespunzător căreia „în educația poporului, bine condusă, se află cele mai bune garanții de ordine, de progres și de patriotism lămurat”. În exprimarea lui Ioan Emanoil Florescu, nobilul deziderat capătă valențe care, și astăzi, sunt de o certă valoare și actualitate: „Instrucția oastei este cel mai principal element care poate pune o armată pe piciorul dorit”, acela de a pregăti luptători gata de „a păstra independența țării, obținută cu sângele cel mai prețios al poporului nostru”.

Pentru noua Bibliotecă a Ministerului de Război, această apreciere a constituit suportul dezvoltării ei permanente, întrucât, „după trebuință”, „s-au cumpărat neîncetat uvraje” – „cele mai neapărate la stadiul noilor organizări ce s-au introdus în oaste” –, în fapt volumele cele mai „renumite, tratând despre știința, arta și istoria militară”, așa cum se menționează într-un important articol care, la doar patru ani de la înființarea instituției, relevă istoricul și organizarea acesteia, dar mai ales readuce în actualitate ideea necesității și utilității ei atât pentru ofițerii de la nivelurile superioare ale comenzii (pentru care biblioteca constituie nu „numai un ajutor spre a-l pune în stare să depășească singur în studiul cunoștințelor ce trebuie să dobândească”, ci și unul menit a-i înlesni contactul cu cărțile necesare spre „a răspândi astfel instrucția în corpuri”), cât și pentru aceia care își desfășurau activitatea în alte garnizoane din țară, unde acuitatea înființării de biblioteci se simțea dincolo de orice alt considerent. Sau cum spunea, cu peste șapte decenii mai târziu, un alt iubitor al cărții: „Ofițerul e un om de arme, de câmp, de luptă. În domeniul cărții el are nevoie de textele cari în timp de pace îi dau în mic atmosfera de război, pentru care se pregătește pe el și pe ai lui în vederea jertfei supreme” (Vorobchievici, Octav, Ofițerul și cartea, în România militară, 7-8, 1937). Acestor achiziții și abonamente trebuie să le adăugăm numeroasele donații făcute în timp de mulți dintre beneficiarii bibliotecii – ofițeri cu dragoste de carte – între care îi putem enumera pe generalii Al. Tell, Gh. Gheorghiu, C. Vârtejanu, Iacob Teclu, V. Stănculescu, Gh. Cernat ș.a.

Martore ale acestei spectaculoase creșteri cantitative și calitative a volumului colecțiilor sunt, până la sfârșitul veacului al XIX-lea, cataloagele bibliotecii, tipărite în anii 1867, 1877 și 1898 și organizate în conformitate cu conceptele biblioteconomice ale vremii, după modelul celor din Franța și Belgia.

Aceste cataloage, sub formă de volum, ca și cele de astăzi, pe fișe sau în format electronic, aduc cea mai vie mărturie asupra fondului de publicații: lucrări de referință (celebra cronică polonă a lui Martin Cromer, tipărită la Basel, în 1555, câteva volume ale colecției istorice Theatrum europaeum, scoase la Frankfurt am Main, între anii 1662 și 1717, Analele cronicarului bizantin Ioan Zonaras, într-o ediție venețiană din 1729, cele 19 tomuri de opere postume ale regelui Prusiei, Frederic al II-lea, apărute la 1789 la Amsterdam ș.a.), primele regulamente militare românești tipărite, unele în tipografia lui Ioan Heliade Rădulescu, altele în cea a Colegiului „Sf. Sava”, un Regulament Organic, având aplicată ștampila primei biblioteci militare românești, cea înființată la Iași, în 1845, de Dimitrie Sturdza, lucrările elitei gândirii militare românești – G. Adrian, Al. Averescu, Fl. Țenescu, I. Sichițiu etc –, alte volume tot atât de importante, precum balanțe militare, anuare SIPRI, dicționare, enciclopedii de profil etc.

Tot după astfel de modele ilustre s-au redactat și regulamentele de funcționare a instituției, epocă făcând cel elaborat în 1898 de istoricul Nicolae Densușianu, director al bibliotecii în perioada 1884-1911, valabil până în anii `30 ai veacului trecut. Pornind de la această realitate – fonduri de publicații adecvate orizontului de așteptare al sistemului militar, organizare științifică modernă, recunoaștere pe plan național și internațional etc – Bibliotecii Militare Naționale i-a fost conferit un

meritat statut de instituție de interes național prin Ordonanța de urgență a Guvernului României, nr.14/2001, privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale și, ulterior, prin Legea nr.346/2006 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării.

Dar „înflorirea” Bibliotecii Ministerului de Război nu s-a manifestat doar în interiorul ei; instituția s-a dezvoltat în armonie cu edificarea în timp a unui adevărat sistem, ce-și păstrează valabilitatea până azi, de biblioteci în întreaga structură militară națională. Astfel, au început să ființeze așezăminte asemănătoare în diferite garnizoane, la corpurile de trupă (prima fiind cea de la Craiova, din 1865), la cercuri militare și la școlile militare (inclusiv, începând cu anul 1889, la Școala Superioară de Război). Din păcate, vicisitudinile istoriei și-au pus o amprentă de multe ori nefericită și pe activitatea bibliotecilor din armată, inclusiv pe cea a instituției noastre. În timpul primului război mondial și în perioada imediat următoare, asistăm la o evidentă criză datorată rapturilor fondurilor de publicații, distrugerii clădirilor și, mai apoi, micșorării drastice a alocațiilor bugetare, care au devenit insuficiente pentru o dezvoltare a colecțiilor în conformitate cu nevoile,

din ce în ce mai stringente, ale evoluției pe noi coordonate a organismului militar. Anii `40 ai secolului trecut au venit și ei cu noi neajunsuri, ce au culminat cu schimbarea orientării politice a statului, după 1944. Ca urmare, biblioteca a fost silită să execute măsurile draconice fixate, sub acoperirea Comisiei Aliate de Control, de către Armata Sovietică de ocupație, de curățire a fondului de publicații al instituției de literatura „fascistă și antisovietică”, etichetă sub care erau cuprinse, în fapt, aproape toate cărțile apărute în perioada interbelică.

După această vandalizare, instituția a fost supusă unui vast program de intoxicare cu literatură exclusiv sovietică, în paralel cu o excesivă ideologizare comunistă. Începând cu decembrie 1989, Biblioteca Militară Națională, ca instituție militară, cultural-științifică și educațională, și-a regândit întreaga sa activitate, fiind elaborat un model strategic propriu cu privire la conceperea și organizarea activității biblioteconomice în Armata României.

*Independența
prin Cultură*

Conservând bogatele tradiții militare de cultură scrisă, acumulate de Armata României pe întregul parcurs al devenirii sale, Biblioteca Militară Națională se integrează, prin modalități specifice, în gestionarea imaginii oștirii române și a legăturilor acesteia cu societatea civilă. Instituția, în ansamblul său, și-a regăsit, astfel, o nouă înfățișare și o importantă menire culturală, intrând în procesul de consolidare a societății democratice, dar mai ales în cel de integrare în structurile euroatlantice de securitate, în paralel cu integrarea României în Uniunea Europeană. Fondurile ei tradiționale, păstrate - într-o anumită perioadă - aproape ilicit, conțin tezaurul gândirii militare românești al trecutelor vremi, găsindu-și, în acest context, printr-o binevenită și intensă consultare, o utilitate de netăgăduit. Este unul dintre aspectele care conferă noilor abordări teoretice argumentul continuității preocupărilor de modernizare și organizare militară, în conformitate cu mersul firesc al ideilor pe plan internațional. Acestor cărți le însumăm astăzi importante volume științifice de referință ale gândirii militare mondiale, inclusiv principalele enciclopedii ale lumii

(Universalis, Axis, Britannica, Americana etc.). Iar printr-un activ și judicios sistem de promovare (buletine expres-informația și, respectiv, de carte străină difuzate structurilor militare cu atribuții decizionale sau de cercetare științifică și învățământ, rubrici speciale în mass-media militară etc), de conținutul celor peste 220.000 de volume și al celor peste 100 de colecții de periodice aflate astăzi în rafturile bibliotecii, obținute prin abonamente sau ca rezultat al schimburilor interbibliotecare, beneficiază un număr apreciabil de cititori din armată și din societatea civilă, interesați în materializarea dictonului potrivit căruia „sabia nu trebuie să slujească la tăiatul foilor cărții, ci cartea trebuie să slujească la ascuțirea sabiei”. Biblioteca Militară Națională se află în plin proces de informatizare, în conformitate cu standardele de bibliologie și de știința informării, obiectiv complex ce urmărește înnoirea permanentă a instrumentarului de lucru cu utilizatorii, în scopul stringent al creșterii calității activității sale de ansamblu, inclusiv în ceea ce privește relația intrinsecă bibliotecă-armată. Reînnoind firul tradiției, Biblioteca Militară Națională își dezvăluie, cu pregnanță, rostul ei firesc de activă și necesară componentă a complexului ansamblu de conștientizare a responsabilităților ce revin Armatei Române în pregătirea pentru apărarea valorilor independenței și suveranității naționale, de înțelegere a sensurilor libertății, de cultivare a sentimentelor iubirii de patrie, inclusiv a respectului față de eroii neamului, de satisfacere a trebuințelor spirituale ale personalului militar și civil. Biblioteca are, totodată, o însemnată parte de contribuție la creșterea nivelului de cultură din armată, cu consecințe pe măsura volumului investițiilor sufletești acumulate în timp, în îmbunătățirea climatului de camaraderie, de ordine și disciplină, în stabilirea unor relații interumane bazate pe respect, onoare și morală.

Pentru meritele sale incontestabile, în luna mai 2010, Bibliotecii Militare Naționale i-a fost conferit, prin decret al Președintelui României, Ordinul Meritul Cultural, în grad de Mare Ofițer, „cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la înființare, în semn de înaltă apreciere pentru prodigioasa activitate de păstrare și valorificare a tradițiilor militare românești din cultura scrisă, pentru profesionalismul dovedit de personalul acestei instituții”, după ce, în luna iulie 2004, instituției îi fusese conferit același înalt Ordin, în grad de Comandor, „pentru /.../ contribuția avută la crearea unei bune imagini publice a Armatei Române atât pe plan intern, cât și internațional”. Cu aceeași ocazie - împlinirea a 150 de ani de la înființare - ministrul apărării naționale, dorind a răsplăti meritele Bibliotecii Militare Naționale, pentru „/.../ contribuția deosebită la ridicarea prestigiului instituției militare”, i-a acordat acesteia Emblema de Onoare a Armatei României.

Din toate acestea decurge, implicit, pledoaria asupra necesității ca Biblioteca Militară Națională, alături de celelalte instituții similare din armată, să se modernizeze sub toate aspectele pe care le presupune eficientizarea procesului biblioteconomic, pentru a fi în pas cu cerințele prezentului și ale viitorului, în slujba științei și culturii naționale.

**Colonel (r) dr. ing.
ALEXANDRU MIHALCEA**
Directorul Bibliotecii Militare Naționale